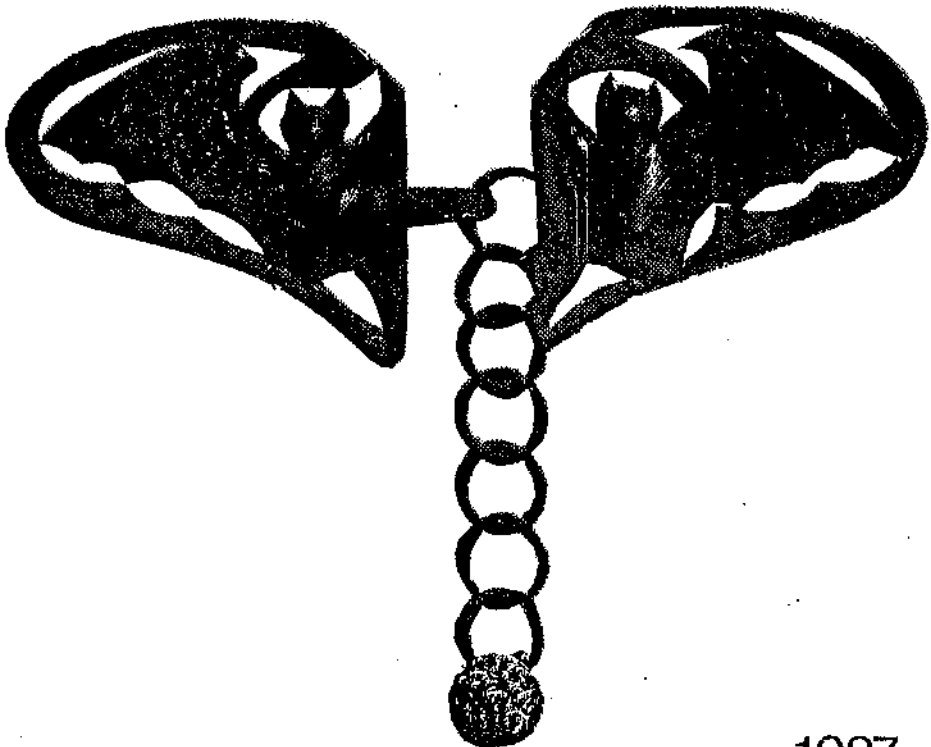

BRONSFYND VID MALMA

1987

NR 28 MARS 1987.

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER ARBETSÅRET 1986 - 1987.

HASSE BJÖRKENFELDT, OLIVEHILL	ordf.	401 87
BITTAN OHLSSON, FÅGELBROV. 2	v ordf.	411 85
OLLE OHLSSON, MÅSV. 27	kassör	400 33
GUDRUN GRÖNDAHL, ALROTSV. 2	sekr.	400 80
ARNE RÅDBERG, RLPV. 17	ledamot	401 80
SIGVARD LÖNNQVIST, FÅGELBROV. 2	hedersled.	401 45
Vivianne Pettersson, suppleant		410 98
Sven Eriksson, "		432 77
Berit Hällerstam "		408 83
Bengt Berg, "		404 41
Hasse Lindström, revisor		405 52
Åke Eriksson "		404 68
Ulla Jonsson Lindström, suppleant		405 52
Tommy Hedlund, valberedning		405 36
Åke Lindgren, "		400 40
Britt-Marie Ohlsson, festkommitté, sammank.		400 33
Monica Ohlsson "		405 67
Gunilla Pettersson "		412 74
Asti Netteryd "		411 91

Gudrun Gröndahl har redigerat tidningen.

Hasse Björkenfeldt har komponerat omslaget.

Författarna är själva ansvariga för sina artiklars innehåll.

Plocka gärna material ur tidningen, men var snäll uppge källan.

TIDNINGEN GES UT MED STÖD FRÅN KULTURNÄMNDEN.

Medlemsavgift: vuxen 50:-/år och person. Barn 5:- kr.

POSTGIRO: 98 57 43 - 4 STRÖMMA HEMBYGDSFÖRENING.

Museet med Sigwards samlingar hålls öppet efter överenskommelse med föreningens musee-intendent
Sigvard Lönnqvist tel. 401 45 eller Gudrun 400 80.

Vår hembygd sträcker sig härifrån och bort till horisonten.

Det är en svindlande känsla att en solig vårvinterdag ta ut en kompassriktning, och att sedan på skidor färdas på skarsnön rakt fram, över åker genom skog, över myr, sjö och fjärd. Isen har slagit broar till platsersom är oåtkomliga under andra tider av året.

Tanken förs lätt på fantasins väg bortom tidens horisont, när vintervägarna förkortade avstånden i ett annars vägfattigt landskap. Vintervägen gjorde det möjligt träffas och till gemenskap i andras hembygder.

" Vintertjusan " är för mig en poetisk beskrivning på den äldsta vintervägen mellan Brevik och Mörträsk den drog sedan vidare bort över Norrängsträsk, Bastuträsk (Sågsjön), Tunaträsk, Älvsby, Väsby, Prästfjärden till kyrkan.

4 april går i år allas våra vägar till MALMA och Strömma hembygdsförenings årsmöte, väl mött där under Vintergatans återsken.

Hasse Björkenfeldt
ordförande

PS

Ordet " tjusa " hette i forn svenska kiusa och betydde välja i det här fallet att välja väg. Även ordet " träsk " insjö har samband med ordet traska - trippa, lätt trav snabb vinterväg. DS

Glitter, färg, papper, kulor och fantasi när saxar och klister i skapande av julpyssel glädde både barn och barnsligt glada föräldrar i Djurö bibliotek 7 dec när Gudrun hade happening. Det glittrar ännu kring böckerna där

STRÖMMA HEMBYGSFÖRENINGENS STADGAR. § 1.

Föreningens ändamål är att värna om och vårda hembygdens miljö och dess kulturarv och föra detta vidare till kommande generationer.

Föreningen vill nå detta syfte bl a genom

att befrämja kunskapen om och känslan för hembygdens kultur

att aktivt medverka till vård och bevarande av dess natur och kultur, landskapsmiljö och fornminnen

att till kommunala myndigheter, bussbolag, landsting och länsstyrelse föra fram förslag och krav vid samhälls- och miljöplanering

att verka för att bli remissinstans för området gentemot myndigheter och förvaltningar

att samarbeta med kommunala organ och kulturorganisationer inom verksamhetsområdet samt stimulera till initiativ som gagnar bygden och dess utveckling

att arbeta för gemenskap i bygden och för att få en samlingslokal i Strömma

att vara ansluten till regionalt hembygdsförbund samt

att arbeta opolitiskt.

A K T I V I T E T E R .

Utflykt till STICKELSBURG, Värmdös gamla avrättningsplats, den 10 maj tillsammans med Värmdö Skeppslags Fornminnesförening,

GÖKOTTA - vandring kring NORRVIKEN - FÅGELBRO den 28 maj tillsammans med Värmdö Naturvårdsförening. Vi hoppas hitta blommande Kungsängsliljor och få lyssna till Näktergalen,

Vid båda utflykterna smakar det gott med lite kaffe och smörgåsar när vi rastar.

Morgondaggen brukar vara ganska riklig i maj, så det kanske är säkrast att ta stövlar på,

Vi kommer att sätta upp anslag vid Strömma handel och tala om tid och samlingsplats,

Eller Du kan ringa någon av oss och få närmare uppgifter. Du hittar våra telefonnummer på sid. 2.

Sen hoppas vi på   och vackert väder.

V Ä L K O M N A !

Vill Du att vi skall göra några andra utflykter tillsammans, så ring oss och tipsa oss om det.

Målet för sommarens båtutflykt är inte spikat ännu. Du har kanske någon bra idé?

Vi har ju också en samlingslokal nu som rymmer drygt 30 personer. Hur vill Du att vi utnyttjar den bäst? Ring och berätta!

1987 KOMMER TIDNINGEN ATT GES UT
UNDER MITTEN AV MARS
UNDER MITTEN AV JUNI
UNDER MITTEN AV OKTOBER
UNDER MITTEN AV DECEMBER

MANUS SKALL VARA INNE EN MÅNAD FÖRE.

UNDER 1987 KOMMER STYRELSEMÖTEN ATT HÅLLAS
DEN ANDRA MÅNDAGEN I VARJE MÅNAD, UTOM
UNDER JULI OCH DECEMBER.

OM DET ÄR HELG PÅ MÅNDAGEN, TRÄFFAS VI
PÅ TISDAGEN ISTÄLLET.

DATUM FÖR STYRELSEMÖTEN BLIR ALLTSÅ:

9 mars, 13 april, 11 maj, 9 juni, 10 aug.,
14 sept., 12 okt., 9 nov.

OBSERVERA: Du är välkommen att delta i
mötet, eftersom föreningen har öppna
styrelsemöten. D.v.s. Du har inte rösträtt,
men kan med Din närvaro påverka och informera
styrelsen. SÅ KÄNN DIG VÄLKOMMEN!

EN PERSONLIG FUNDERING

Strömma Hembygdsförening. Vår Hembygdsförening.
Din och min. Vad vill vi med den, Du och jag?

Nu inför årsmötet dyker massor med frågor upp i mitt huvud och dansar runt. Frågor som rör oss, Dig och mig. Och föreningen.

Jag har med största glädje arbetat frivilligt och envist sen starten, tillsammans med andra, mot ett mycket bestämt mål. Det mål som föreningens stadgar stakat ut.

Nu när vi uppnått så mycket - samlingslokal, museum, tidning m.m., stannar jag upp, ser mig omkring. Lyssnar. Hur är läget? Var det så här Du ville ha det? Eller ville Du något annat?

Hur skall jag bära mig åt för att få reda på det?
Hur skall jag bära mig åt för att få Dig att ta del i arbetet? Bli engagerad i föreningen?

Om det vi uppnått är vad Du önskat, hur tycker Du att det ska skötas nu och i framtiden? Vi kan väl inte bara välja en styrelse och räkna med att styrelsen sköter resten? Det är väl att göra det väl enkelt för sig, eller vad tycker Du?

Du måste hjälpa mig se en lösning på dessa problem, för dom bekymrar mig djupt. De som hittills ställt upp, har redan offrat så mycket av sin fritid, att risken finns att de tröttnat och hyser en förhoppning att andra snart dyker upp och visar sitt intresse.

Tankarna fortsätter smurra. Hur är det t.ex. med återväxten inom föreningen?

Gudrun

TACK FÖR ALLA FINA GÅVOR VI FÅTT FRÅN:

Irma Vilhelmsson, Smedslätten, för en gammal Elektrolux dammsugare från 30-talet. Skall vara bland de äldre enligt uppgift.

Evert Axelsson, för en issåg, stocksåg, buskklie och en sädesskyffel, Gamla fina saker i mycket gott skick.

Fru Moberg släktingar har skänkt två kataloger från det Etnologiska Museum som tidigare fanns i Fågelbro Skola.

Sten Höge, kontor i Värmdö, har skänkt en orgel, som är från början av 1900-talet.

Ett

J Ä T T E S T O R T

T A C K !

till

Gudrun

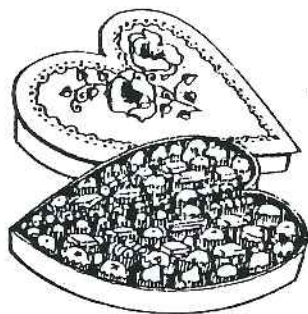
Hasse

Olle

för den fina kött-

grytan på "Alla hjärtans dag."

från oss som var där.

" " " " " " " " " " " "

Bygudstjänst i Stockstugan.

= = = = =

Den 17 december hölls för första gången Bygudstjänst i Stockstugan. Vi fick då träffa både Thomas Östlund och Conny Langemar, som tillsammans med Sten Höge sjöng och spelade. Ett Luciatåg och tomtar med barn från Strömma sjöng så vackert för oss under ledning av Ulla Jonsson. Föreningen bjöd på kaffe och hembakat. Tillsammans med barnen i Luciatåget var vi ca 40 stycken. Alla såg ut att trivas, så nu hoppas vi kunna ha som tradition att ordna med bygudstjänst i Stockstugan varje år.

Britt-Marie

När jag får arbetslust
lägger jag mig ner tills
anfallet går över...

Verksamhetsberättelse för Strömma Hembygdsförening
arbetsåret 1986-1987.

Styrelse och funktionärer

ordförande	Hasse Björkenfeldt
v ordförande	Bittan Ohlsson
kassör	Olle Ohlsson
sekreterare	Gudrun Gröndahl
ledamot	Arne Rådberg
hedersledamot	Sigvard Lönnqvist
suppleant	Vivianne Pettersson
"	Sven Eriksson
"	Berit Hellerstam
"	Bengt Berg
revisor	Hasse Lindström
"	Ake Eriksson
" supl.	Ulla Jonsson-Lindström
valberedning	Tommy Hedlund
"	Ake Lindgren
festkommité sammank.	Britt-Marie Ohlsson
"	Monica Ohlsson
"	Gunilla Pettersson
"	Asti Netteryd

Under arbetsåret har styrelsen hållit 10 protokollförlä moten.

Föreningens aktiviteter och möten under verksamhetsåret i kalendarisk ordning:

- 30/4 Valborgsmässbål, fyrverkeri, servering och lotterier.
arrangör: festkommitén.
- 25/5 Breviksdagen arr. tillsammans med SNF-Värmdö och Friluftsfremjandet.
- 6/6 Hembygdsdräktsträff med bl.a. vävare från Rummarö.
- 8/6 Utflykt, runt Fågelbro Säteri i omdaning och vidare till Didriksdal, där syskonen Hellerstam visade fåren och fårvallning med hund samt de långhornade och långhåriga korna.
- 14/6 Lövad invigning av Strömma nya brygga, marknad m.m
- 30/7 Friluftsgudstjänst vid Kanalängen.

- 3/8 Båtutflykt till Bullerö.
 9/8 Sensommarfest på Kanalängen, loppmarknad, servering och lotterier. Arr. festkommittén.
 24/8 Vandring till Stickselsberg.
 13/9 Vandring till Vargstenarna och Finntorp med arr. VNF Värmdö.
 4/10 Naturvårdsdagen vid Mölnvik, med ett 20-tal arrangörer inbjudna av Värmdö kommun. Strömma hembygdsförening stod för kaffeserveringen, 20 funktionärer hjälpte till.: Besökarantal över 5000.
 4/12 Julmarknad, välbesökt ca 200.
 7/12 Julpysseldag för barn, Djurö bibliotek.
 17/12 Lucia och bygudstjänst.
 14/2 Styrelsen bjöd festkommittén och funktionärer på hemlagad köttgryta och kaffe Söm tack för ett mycket aktivt år.

Sigvard Lönnqvist fick vid förra årsmötet mot- taga riksförbundet för hembygdsvårds guldnål med lagerkrans. På Strömma hembygdsförenings ansökan tilldelades Sigvard på Sthlms läns Hembygds- förbunds årsmöte vid Karlbergs slott, förbundets hedersdiplom för föredömlig och värdefull insats i hembygdsrörelsen. Föreningen har under året utgivit nr 25, 26, 27, och 28 av medlemsbladet. Kulturnämnden har givit bidrag till tryckkostnaden. Hembygdsgården har besökts av ca 400, trots att vägen och el och värme var slutförda först i oktober. Pysselkvällar ca 10, tillverkning av försäljningsalster. Arbetsdagar med fejning av Kanalängen, arbetsgruppen med museet har gjort ett gott arbete.

För ett entusiamerat år, tackar styrelsen, Hasse, Bittan, Olle, Gudrun, Arne, Sigvard och Vivianne, Sven, Berit, Bengt s.s. suppleanter. Vi ser alla nu fram mot ett nytt och spännande år i gemenskap. Ungdommar i alla åldrar kom loss..

Hasse Björkenfeldt, ordförande.

ÅRSMÖTE

LOKAL

M A L M A

T I D

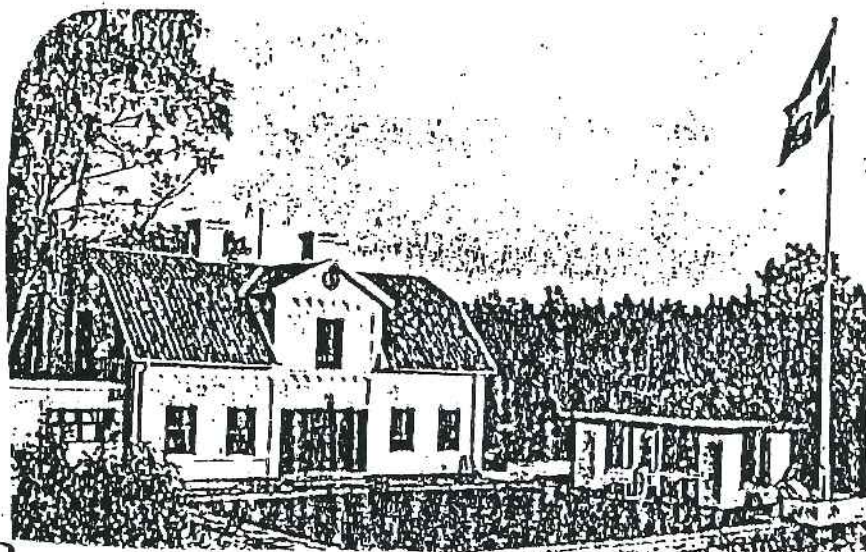
4 APRIL KLOCKAN 18.00

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar blir det någon form av förtäring inkl. öl/läsk kaffe till självkostnadspris. (övriga drycker medtages) Därefter dans.

Vill Du äta och dansa efter mötet skall Du anmäla detta till:

Britt-Marië 40033, Gunilla 41274, Monica 40567
senast 29 mars.

Obs. Anmälan är viktig för planering av kvällens inköp.

D A G O R D N I N G V I D Å R S M Ö T E T 1 9 8 7 .

- 1 Mötets öppnande
- 2 Val av ordförande och sekreterare för mötet
- 3 Fråga om mötet stadgeenligt utlysts
- 4 Val av 2 justeringsmän
- 5 Verksamhetsberättelse
- 6 Revisionsberättelse
- 7 Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
- 8 Val av ordförande för kommande verksamhetsår
- 9 Val av 2 styrelseledamöter och 2 suppleanter vardera på 2 år
- 10 Val av 2 revisorer och 1 suppleant
- 11 Val av ledamöter i valberedningen
- 12 Val av festkommitté
- 13 Fastställande av årsavgift 1988
- 14 Behandling av motioner
- 15 Övriga frågor
- 16 Mötet avslutas

Ledamöter vars mandattid går ut 1987:
Olle Ohlsson och Bittan Ohlsson.

Suppleanter vars mandattid går ut 1987:
Bengt Berg och Vivianne Pettersson

Valberedningen önskar få in namnförslag snarast.

Ring Åke 319 68 eller Tommy 405 36.

Resultaträkning för 1986

Intäkter

Medlemsavgifter	10,550:-
Anslag	5,500:-
Lotterier fester	11,560:20
Gåvor	454:-
Övriga intäkter	5,280:-
Försäljning	17,512:30
Räntor	3,993:90
Förlust	9,258:30
	<hr/>
<u>Summa</u>	<u>64,108:70</u>

Kostnader

Kontorsmateriel	967:20
Möten utflykter	3,448:70
Porto frakter	1,722:10
Övriga kostnader	2,335:-
Medlemsavgifter	690:-
Byggkostnader	37,639:40
Forskning	2,523:38
Fasta kostnader fastigheter	3,142:-
Inköp för försäljning	10,931:92
Försäkringar	709:-
	<hr/>
<u>Summa</u>	<u>64,108:70</u>

Ingående balans 86-01-01

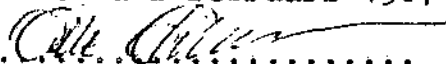
<u>Tillgångar</u>		<u>Skulder</u>	
Kassa	304:27	Fond ungdom	12,000:-
Postgiro	356:45	Hembygdsfond	32,300:-
Bank	44,980:75	Balans. översk.	1,341:47
	<u>45,641:47</u>		<u>45,651:47</u>

Utgående balans 86-12-31

<u>Tillgångar</u>		<u>Skulder</u>	
Kassa	342:07	Fond ungdom	12,000:-
Postgiro	866:45	Hembygdsfond	24,383:17
Bank	35,174:65		36,383:17
	<u>36,383:17</u>		

Styrelsen föreslår att uppkommen förlust på intäktssidan balanseras med tidigare års vinst samt med medel ur hembygdsfond.

Strömman i februari 1987

Olle Ohlsson, kassör

14
Beskrivning av MANGELDON eller kaveldon ur
Sigvards Kultursamling. Nr BSLD 33.

Sigvard köpte den av Karin Bartius, syster till Tora
Petterson, Strömma Affär omkring år 1970.

Mangeldonet består av 2 delar: Mangelträ och stock.
Kallas också ibland för kaveldon och kavel.

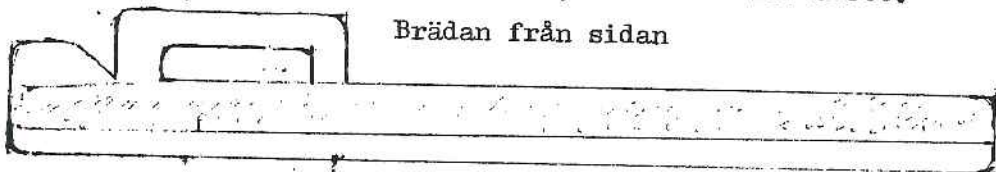
Mangelträet är 67,5 cm långt + ögla, 13 cm brett,
1,5 cm tjockt vid sidorna men 5 cm på mitten.
Färgen är brun.

Profilen på brädan framifrån:

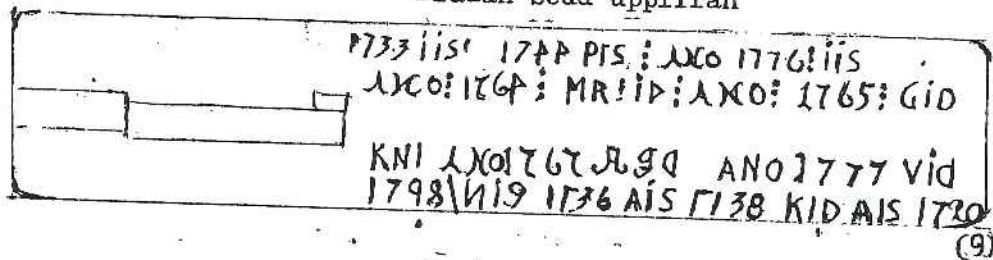
Det är ursprungligen skuret i ett stycke, men
handtaget har någon gång gått av i fiberriktningen.
Det har sedan spikats fast, men då hamnat snett.

Brädan från sidan

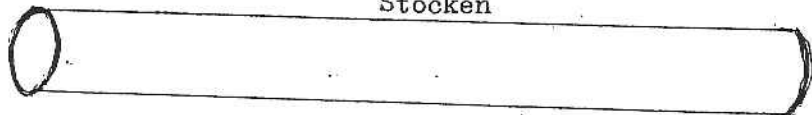

Karvsnitt med olika ägares initialer och
årtal finns på ovansidan enligt skiss.
En del streck och märken går ej att tyda,
men nedanstående årtal är läsbara:
1720 el. -29, 1733, 1736, 1738, 1744, 1764,
1765, 1767, 1776, 1777, 1798.

Brädan sedd uppifrån

Stocken

Mangelstocken är 55,5 cm lång. Omkretsen på mitten är 24 cm. Vid ändarna 23 cm. Det skulle vara så för att underlätta manglingen.
Stocken har ej något handtag, färgen är brun.

Manglingen gick till så att t.ex. en duk virades upp på stocken, skarven vändes från kroppen. Brådan fattades med höger hand, pressades och fördes samtidigt framåt över stocken, så den kom i rullning. Man drog tillbaka stocken och gjorde om samma sak några gånger.

Sedan drog man ur stocken ur den sammanrullade duken, slog ett par slag med stocken på tygrullen så den blev platt. Duken blev på så sätt manglad och färdigvikt på ett lättvindigt sätt. Ethel Kling i Älvrosstugan på Skansen demonstrerade detta inför nyfikna ögon. Det såg förbluffande enkelt ut.

Vissa saker "glättades" efteråt med en glättsten. Den kunde vara av natursten eller glas. Man gned tyget blankt med den.

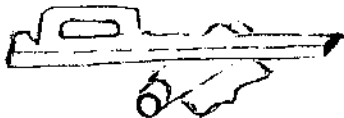
Mangeldon av den här sorten är kända i Sverige sedan 1500-talet. (Ur "Kärna, tråg och Spinnrock" av Gunilla Cedrenius). De kom inte till bondesamhället förrän i början av 1700-talet.

Utseendet på mangeldonen skiftar en del, på grund av var de är tillverkade. Mangelträ från en del landskap är t.ex. uppsvängda. En del är fantastiskt rikt utsirade av någon kär och duktig friare.

Stocken kan ha handtag i en eller båda ändar, eller sakna det helt. Somliga stockar är mycket smalare än den som finns i våra samlingar.

Kanske ska man tillägga att lakan och gardiner inte var så vanligt förr bland allmogen. Inte förrän mitten av 1800-talet började man använda det i de enklare hemmen och hos de fattiga skulle det dröja ännu ett tag. Dukar och förlåt förekom däremot tidigare.

Gudrun.

Beskrivning på HANDKVARN av sten ur

Sigwards Kultursamling. Nr BSLB 255

Sigvard fick den av Laurén, Viks Gård 1960.

Handkvarnen består av 2 delar. En underdel som kallas liggaren och en överdel som kallas löparen.

Övre stenen = löparen är 19 cm rakt över och 5 cm hög.

Översidan är slät med påfyllningshål "öga" i mitten. Två mindre hål att fästa handtag i.

Vid malning ligger löparen nersänkt i understenen-liggaren. Löparens undersida har huggna skåror i mönster enligt skiss. De ligger an mot understenens skåror och när löparen vrids runt krossas kornen.

Undre stenen = liggaren har en diameter av 21 cm i

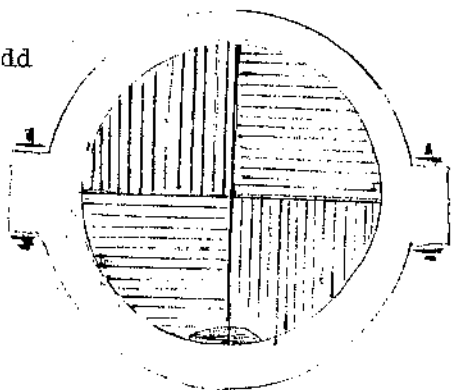
innerkant och 27,5 cm i ytterkant.

Höjden är 8,5 cm. Djup invändigt 3,5 cm.

Liggaren är huggen i ett stycke med 3,5 cm höga kanter inom vilka löparen skall ligga. Förstärkt med smidesjärn på sidorna, som hålls samman med genomgående bult vid handtagen. I den nedsänkta botten finns skåror enligt skiss. 12-14 i varje fjärdedel.

I en öppning i botten sida kommer sen det malda ut och kan uppsamlas.

Undre stenen sedd
uppifrån

I de flesta jordbrukshushåll fanns förr en kvarn liknande den här.

Man malde säd, malt, salt o.s.v. på den. Om det som skulle malas ej var tillräckligt torrt, värmdes och torkades det först i en gryta, berättar Mandelgren i en av sina anteckningar.

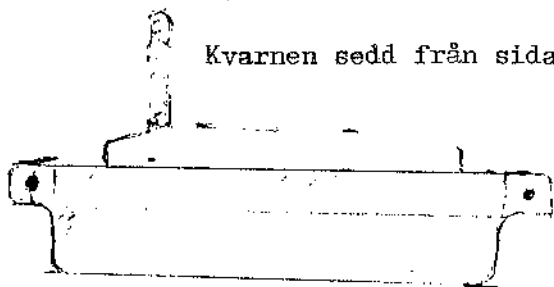
Hos det fattigare folket skedde malningen mera primitivt. De använde en rund sten som löpare och en skålförmig sten eller bräda som underlag.

Skulle man mala en större mängd mjöl, hade de flesta jordbrukare en liten skvaltkvarn i en bäck. Om inte, fick de utnyttja de större tullkvarnarna. Malma Kvarn var en sådan, men inte Strömna Kvarn. Det innebar att Strömna Kvarn bara fick mala för eget bruk, annars blev det tingssak, vilket också hände ibland.

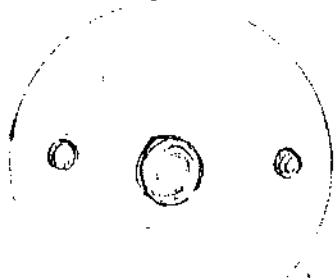
De gamla handkvarnarna har hos en del hälsokostare åter kommit till heders. De mal sitt dagliga mjöl på dem med förhoppning om ett hälsosammare mjöl.

Kvarnen sedd från sidan

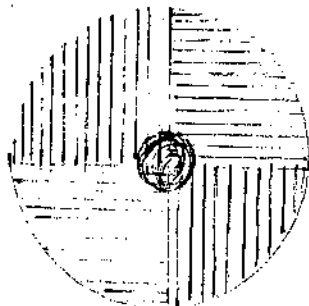
Guðrun

Övre stenens
översida

Övre stenens
undersida

D a l h u g g e t .

Malmö torp, Malmö Gärdstorp och Malmgårdstorp är alla samma torp. De har ett gemensamt namn från 1761, Dalhugget.

I mantalslängden från 1797 hette torpet Malmö Gärdstorp, men i husförhörslängden från samma år hette det Dalhugget.

Första gången jag hittar torpet är 1731. Då hette det Malmö torp. Nästa gång är 1736, och då hette det Malmö Gärdstorp.

Om man går tillbaka till år 1720, och studerar kartan över Malmö gård, hittar man både Stora och Lilla Dalhugget. Men, där finns då inget torp, utan på kartan står: Stora Dalhugget hårdwall $3 \frac{1}{2}$ tunnll., Lilla Dalhugget dito $1 \frac{3}{4}$ tunnll.

Torpet byggdes sedan på Stora Dalhugget.

Vägen som nu går mellan Stora och Lilla Dalhugget fanns inte på 1700-talet. Det fanns då bara en väg som gick från Stora Dalhugget till "Grusgropen", vid nuvarande vägen till Fräken-sundet, och därifrån till Malma. Från "Grusgropen" gick också en väg till Hesselmara.

1757 bodde torparen Olof Jansson i Malmgårdstorp enligt mantalslängden.

1758 bodde samma torpare i Malmö Gärdstorp enligt husförhörslängden.

1761 bodde han i Malmö torp eller Dalhugget, som det står i husförhörslängden. Det råder nog ingen tvekan om att det är samma torp.

Olof Jansson hade hustru och tre barn.

1781 kan man läsa i dödboken om Anna Persdotter i Dalhugget, som dött i "vattusot" endast 45 år gammal. Vattusot var en vanlig sjukdom på den tiden. Det var ofta dåligt hjärta eller blodpropp, som gjorde att vätska samlades i kroppens

Kartan daterad 1720

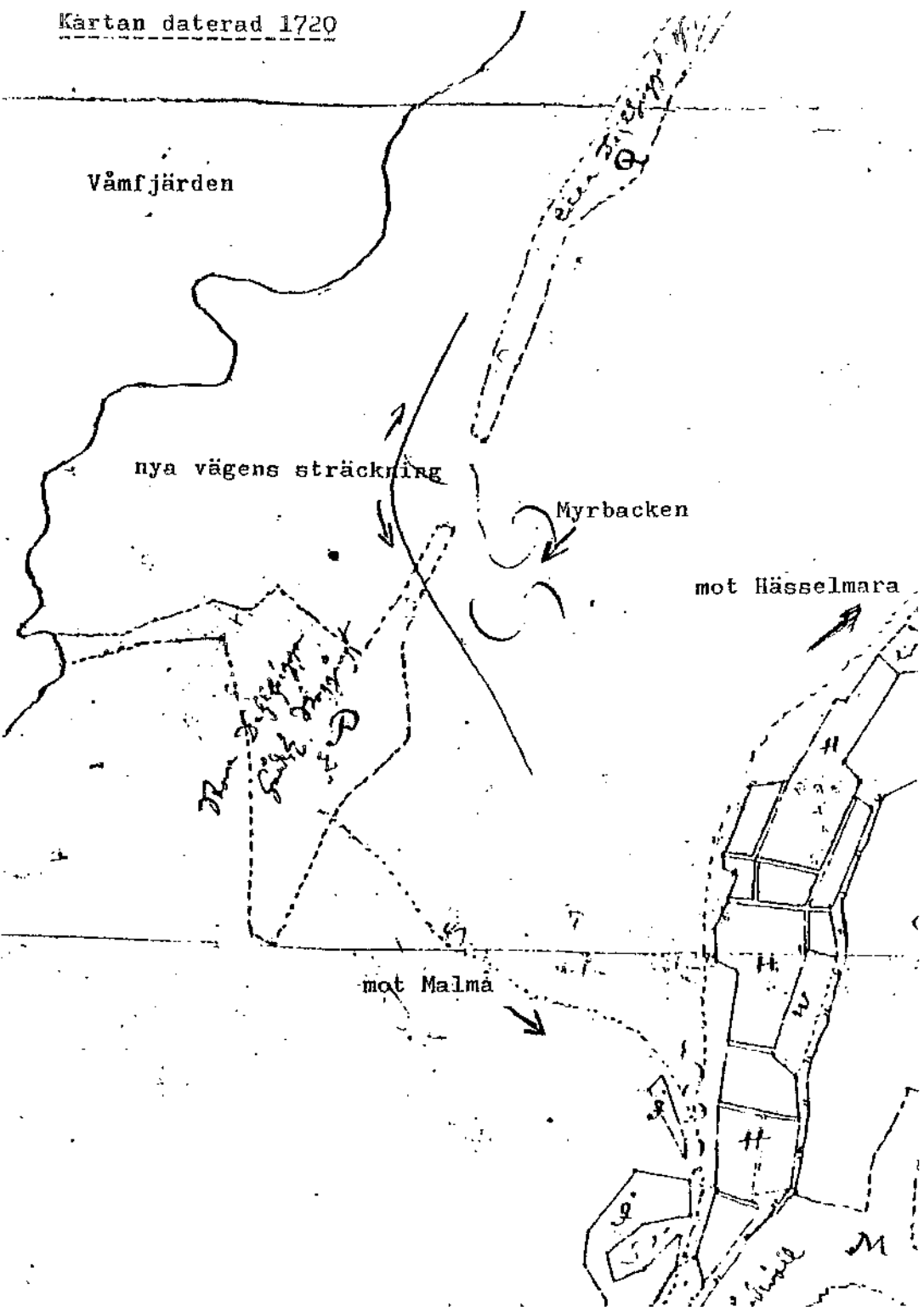
Våmfjärden

nya vägens sträckning

Myrbacken

mot Hässelmara

mot Malma

vävnader.

1785 bodde en båtskeppare i Dalhugget. Han hette Jonas Westerberg.

Sen följde en lång rad torpare fram till 1828, då Sven Petter Sundgren kom dit. Hans hustru hette Ulrica Charlotta Karlsotter. De hade en dräng som hette Adolp Fredrik Hellberg.

Torparen Sundgren avled 1834, och änkan gifte då om sig med drängen. De fick en dotter 1840, som fick heta Sophia Wilhelmina, och en son 1846 som fick heta Carl Fredrik.

Samtidigt med torparen bodde också drängar och pigor i Dalhugget. I husförhörslängden kan man läsa att de arbetade på Didriksdal.

1854 hittar vi ett bekant namn. Det är pigan Christina Wilhelmina Löfbom född 1845. Hon är då bara 9 år gammal. Hon var dotter till Båtsman Petter Löfbom Malm i Malma båtsmanstorp. Egentligen var hon dotter till hans första hustru Sophia Wilhelmina Myrman, men blev tydligen adopterad och fick heta Löfbom.

1891 bodde arb. Carl Wilhelm Lindbom i Dalhugget. Hans hustru hette Sophia Wilhelmina Carlsdotter och kom från Tyresö. De hade en dotter som hette Hilda Charlotta, samt en fosterson Per Alfred Mattsson.

Familjen Lindbom blev kvar i torpet till 1904 då Johan Peter Eriksson kom dit. Hans hustru hette Sara Elisabeth Westerberg. De hade en son Johan Albin och en dotter Sigrid Elisabeth.

1914 kom familjen Westerlund till Dalhugget. Det var Johan Wilhelm född den 20/4 1868 och hans hustru Lydia Emerentia Jansson född 9/11 1886. De hade sju barn.

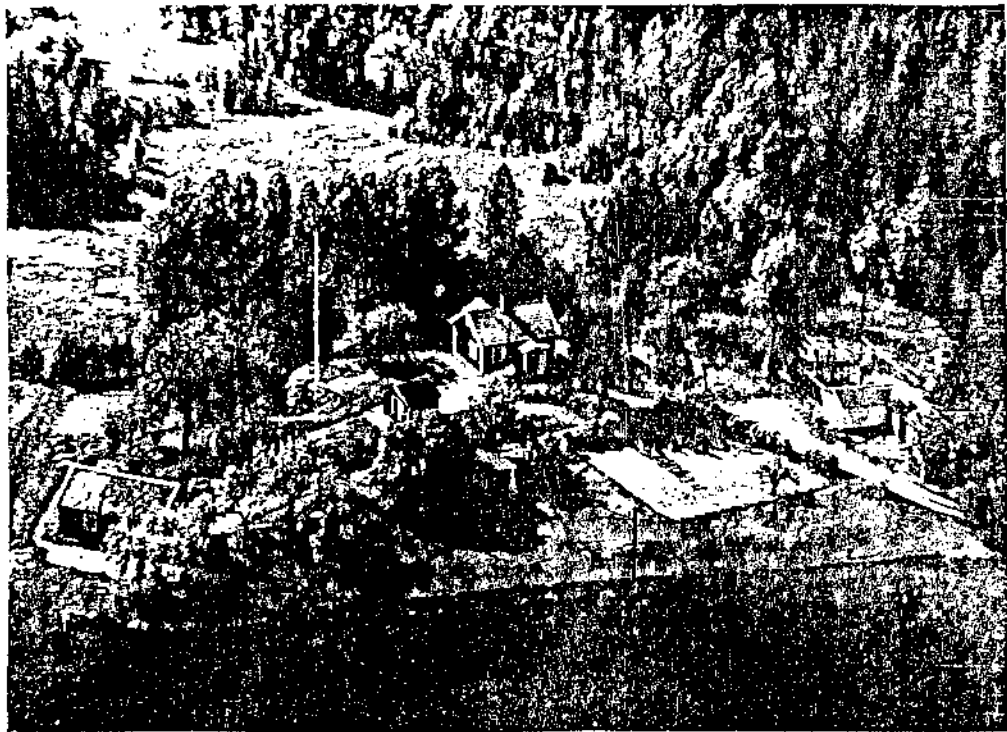
Den äldsta flickan Margareta Elisabeth (Margit) gifte sig med en målare från Småland. Han hette Gustaf H.O. Johansson. I början på 1930-talet byggde de ett nytt hus åt sig bredvid torpet.

De hade några år innan köpt Dalhugget.

Deras son Lennart G.W. är nu ägare till Dalhugget. Han har byggt till och renoverat torpet utan att på något vis förstöra det gamla. Det gamla köket med stockar i taket är numera ett trevligt vardagsrum.

På taket låg enkelkupigt tegel på bräder med skålränna, som fortfarande var helt friska. Fyllningen på vinden bestod av myrstackar, ett vanligt fyllningsmaterial på den tiden. Det var ju inga större svårigheter för torparen i Dalhugget att hitta den varan, då "Myrbacken" låg så nära.

Britt-Marie

Flygbild över Dalhugget, med det gamla torpet längst till vänster.

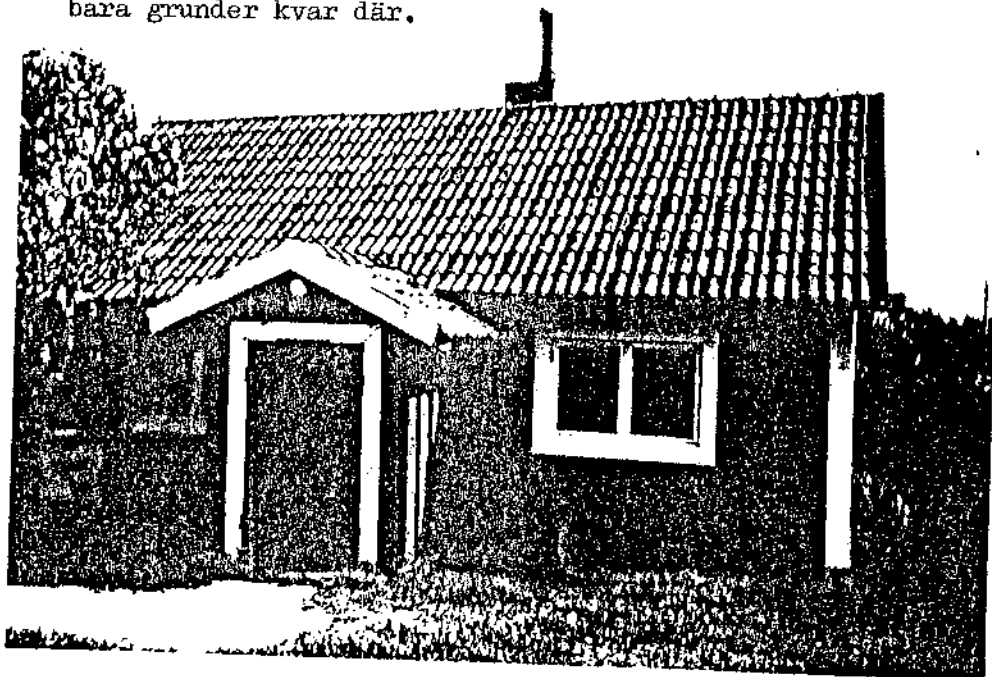
SIGVARDS MINNEN.

På eftersommaren aug. 1986 reste jag ner till min släkting, Lemnart Gustafsson, Nynäshamn, och bodde kvar där fyra dagar. Vi åkte omkring i bygden. En dag åkte vi upp till byn Björsta, där man har kvar sina rötter och vill besöka. De nio åren då jag bodde där, 1922-1931 sitter kvar fastrotade.

Vi besökte där en gammal bekant, Harry Alstrin, som jag inte sett på 56 år. Han var lite skröplig, men vi pratade minnen. Han är över 80 år.

Man sneglade också åt de gamla ställena där, min morbror Bernhards Ekebo, Smeden i Manhem, Oskar i Fridhem, Älstavik och Bengtsson i Björsta Källa. Farbror Oskar som alltid var med vid jular och andra högtider på Björsta.

Förr fanns också Dammlöt uppe i skogen. Där bodde förr Tant Ölsson som hade arbetat på Gröna Lund. Nu finns bara grunder kvar där.

Gamla stugan vid Stymninge, Ösmo, där Sigvards mor Olivia bodde.

En dag åkte vi förbi Nynäs Gård. Sedan vägen åt Torö som jag kallar Nödhjälpsvägen. Den byggdes på 1930-talet. Vi tog av uppåt Ösmo, passerade Djursnäs Gård, där min far började som gårdsnickare och statare. Fortsatte förbi ställena Dammen och Daln, skomakartorp. Dessa ställen nämner pappa i sin arbetsbok vid gården. Vi kommer så fram till gården Söderby. Där besöker vi Olle Holmer, gammal säker idrottare. En av de då bästa i Södertörn. Han är nu över 70 år. Förr jordbrukare och ägare av både Söderby och Säby. Nu är Stockholms Stad ägare. Träffade Anna Lisa, hans fru, som jag inte sett på 56 - 58 år. Hon var dotter till tant Ida och smeden i Manhem. Hon gick omkring i bygden och rustade till kalas i gårdarna.

Vi dricker kaffe och pratar gamla minnen om idrott, jordbruk m.m. Efter besöket säger vi adjö och Olle följer oss till Stymninge. Ett gammalt ställe, som min morfar Anders Erik Gustafsson arrangerade i början av 1900-talet. Nu finns bara en stuga kvar. Vi går in i köket, gammaldags lågt i taket och järnspis. Det var den stugan min mamma Olivia bodde i. Jag tog ett kort av huset.

Där bredvid är också ett av Ösmös största gravfält beläget. Det nämns i Ösmo-boken.

Vi fortsätter till nästa gård, Säby, som Olles son brukar. Där kunde man få sitt lystmäte i form av större jordbruksmaskiner. Traktorer, plogar med upp till 9 - 10 skär, maskiner för potatisodling, sortering och lagring. Stora utrymmen för allt som rör ett stort jordbruk.

Den dagen vi var där sken solen, så vi hade tur. Sädesfälten stod färdiga för skärning, stora fält som fordrar stora maskiner.

Dagen därpå regnade det. Då tänkte vi på vilket lotteri det är med jordbruk och bärgning. Hur klarar dessa maskiner Detta?

Nu tänker man på hur det var på Fågelbro förr. Höstplöjning vid gården. 4 statargubbar med var sitt par hästar ger sig iväg kl. 7 på morgonen, ryggsäck på ryggen med kaffe eller mjölk och smörgåsar. Ner till Storängen eller Långgårdet eller Hästpinan. Med plog med ett skär, dag ut och dag in. Ibland måste hästarna vila. Med dagens traktorer kan de köra dygnet runt och bara fylla på bränsle.

Under beredskapen på 1940-talet åkte vi vägen mot Kalmar. Vi passerade en stor gård, Wännanäs. Där fanns förr skola och affär vid gården. Förr gick vägen uppe vid gården. Nu har ny väg dragits tvärs över på mitten av dessa långa åkrar. Gården kunde man skymta långt söderut och sjön norrut. Åkrarna verkade kilometerlånga. Man måste tycka synd om dessa gubbar med 4 - 6 par hästar med plogar eller andra jordbruksredskap. Hur kunde de avpassa tiden att komma hem på kvällen?

Tiderna har förändrats men har det blivit bättre?

Hälsningar Sigvard.

Handwritten text, mostly illegible due to being upside down and overlapping the image. Some legible words include: "Uppskuter hon sin vattenfyllda näsa och ser på dig", "Nu väntar jag om besök, så åter du och morfar", "Många hälsningar till er alla".

Handwritten text at the bottom of the page: "Hej, alla Sigvard. Hur mår du och alla? Du mår jag väntar och ser du skall låta höra av dig, du skulle ju komma och se till morfar, hör du på? Till mamma och alla."

En liten fågels sång.

Jag har flygit över haven
och grönskande dal,
och jag har sett hur Ni le-
ver här på jorden.
Det som jag då ser gör mig
både sorgsen, och ej glad
när jag flyger högt här uppe
med mina syskon ibland
molnen.

Då ser jag hur Ni människor
förstör eran jord,
och luften är förorenad av
utsläpp, och bomber.
Så ser jag över hela jorden
både grymhet, av onska
och mord.
När jag flyger förbi till fri-
heten, och värmen dit
vi kommer.

Och vi ser att jorden är så un-
derbart skön, när vi genom
molnen flyger,
och vi sjunger då förnöjt en li-
ten sång för varje dag.
Om all den härlighet som finns
och om vad den för oss
alla betyder.

Så ser jag åter ner på Er, med
en sorgsen blick,
och jag ropar högt, vakna upp du
dumma människoskara.
Se Dig omkring och njut, av den
jord Du ärvde och fick,
för se jag ser och hör allt, trots
att jag är en liten, liten
fågel bara.

Solwieg Söderman

Bronsfynd vid Malma...

gjorde jag och min son Martin under en svamputflykt för snart fyra år sedan. Vi hade följt den äldsta vägen väster ut från Korsvägen vid Malma, sneddåt över bergknallen med jätteeiken och på sluttningen 50 m norr om Ekbackens järnåldersgravfält, upptäckte jag ett konstigt mönster i hällens mossa. Det var ett ärgit spänne som satt fastvuxet i mosstället. Spännet var av gjuten brons, tvådelat, 140 mm brett. Den ena halvan var försedd med en hake och den andra med en kedja av sju länkar, avslutad med arabeskmönstrad ihålig kula (doftkula ?) Själva motivet är förbryllande med de två fladdermössen och även formspråket är också svårt att härleda. Fyndplatsen ligger på 15 metersnivån över havet, och har utsatts för schaktning vid tidigare vägbygge. Strandlinjen låg här för ca 2300 år sedan. Givetvis kontaktade jag RAA Riksantikvarieämbetet, men där kunde man ej ålder- och kulturbestämma spännet, och de var ej intresserade av att behålla det i och med att det var ett s.k. lösfynd. Jag har även senare frågat en mängd expertis, men ingen har kunnat identifiera föremålet. Förmodligen är det ett mantelhok, med tanke på luktkulan, att den satt högt på bröstet och nära halsen. Den är kraftigt sliten i överkanten, vilket tyder på flitig användning. Bronsspännet är gjutet i s.k. förlorad form, d.v.s. modellen var av vax, som bakades i i gjutformen, smältes ur innan bronset gjöts i. Är ursprunget Bysan ? eller Moriskt, kan någon i vår tidskrifts spridningsområde lösa gåtan med bronsspännet, kontakta då Hasse Björkenfeldt, Fågelbro säteri, 139 00 Värmdö. 0766 40187 eller 08 290000